

Nr 19.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående överlåtande till Sorsele kommun av visst område av den vid avvitrningen inom socknen till kyrkostad avsatta mark; given Stockholms slott den 21 december 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att ett å en av t. f. extra lantmätaren Harald Lidman år 1915 upprättad karta angivet och med bokstaven a utmärkt område om 4.715 hektar av den vid avvitrningen inom Sorsele socken till kyrkostad avsatta mark må under äganderätt avgiftsfritt överlätas till Sorsele kommun under de i statsrådsprotokollet angivna villkor.

De till ärendet hörande handlingar och kartor skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
21 december 1917.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
BRANTING,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Petersson anförde:

Den 28 augusti 1885 medgav Kungl. Maj:t, att vid då pågående avvitrting inom Sorsele socken av Västerbottens län erforderligt område till, bland annat, kyrkostad finge, dock utan äganderätt, från kronans mark upplåtas åt socknemännen, att av dem avgiftsfritt för omförmälda ändamål disponeras under de villkor, Kungl. Maj:ts befallningshavande kunde finna lämpligt föreskriva.

Enligt Kungl. Maj:ts befallningshavandes den 15 januari 1887 meddelade avvitrtingsutslag för socknen avsattes ock ett område om 149.45 kvadratrev, motsvarande 13.174 hektar, till kyrkostad, vilken mark, belägen inom pastorsboställets gränser, icke beräknats vid områdestilldelningen åt bostället.

Hos Kungl. Maj:t anhöllo emellertid Sorsele socknemän, att, då

stora olägenheter uppstått till följd därav, att det ingenstädes i närheten av sockenkyrkan, vilken utgjorde centralpunkten inom församlingen, funnes mark, som kunde eller finge bebyggas och ständigt bebos, och bostadsplatser sålunda saknades för såväl läkare, länsman, jägmästare m. fl. tjänstemän som även handlande och hantverkare, Kungl. Maj:t måtte ej mindre medgiva socknemännen rätt att från dåvarande kyrkostadens område, som för sitt ändamål vore mer än tillräckligt, avsöndra ett å en företedd karta angivet, planlagt och till tomter indelat område om 7.0882 hektar ävensom att därefter mot skälig köpeskillning och med full äganderätt upplåta dessa tomter till hugade spekulanter, än ock i sammanhang därmed förordna, att den för tomterna inflytande köpeskillingen finge användas till något för kommunen allmännyttigt ändamål.

Efter det proposition i ärendet avlåtits till riksdagen, samt riksdagen i skrivelse den 18 april 1902 anmält, att nämnda proposition bifallits, fann Kungl. Maj:t den 2 maj 1902 gott medgiva, att omförmälda område om 7.0882 hektar finge för ifrågasatta ändamålet under äganderätt till Sorsele kommun avgiftsfritt upplåtas under vissa närmare angivna villkor.

I en av Kungl. Maj:ts befallningshavande i ovannämnda län med skrivelse den 11 september 1916 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning hava nu Sorsele socknemän genom utsedda ombud gjort framställning därom, att ytterligare ett å en ansökningen bifogad, av t. f. extra lantmätaren Harald Lidman år 1915 över gränserna omkring kyrkostaden upprättad karta avfattat och med bokstaven a betecknat område om 4.715 hektar måtte få på enahanda villkor, som medgivits enligt omförmälda beslut den 2 maj 1902, upplåtas till tomtplatser åt socknemännen.

Till stöd härför har framhållits, att det tidigare från kyrkostaden avsöndrade området vore taget i bruk och att till följd härav stora olägenheter uppstode därigenom, att ingenstädes i närheten av moderkyrkan, som utgjorde församlingens centralpunkt, funnes mark övrig, som kunde eller finge bebyggas och ständigt bebos; att behovet av bostadslägenheter till följd av inlandsbanans framdragande till Sorsele komme att bliva än mera kännbart; samt att numera i Sorsele församlings både övre och nedre del uppförts kyrkor, utgörande nya samlingsplatser för församlingens från moderkyrkan längst bort boende befolkning, vilken därför icke vidare behövde sina kyrkostadshus på Sorsele kyrkoplats.

Kungl. Maj:ts befallningshavande har meddelat, att Kungl. Maj:ts befallningshavande genom utslag den 3 mars 1903 fastställt ett av lant-

mätare upprättat och av socknemännen antaget förslag till reglering av det från kyrkostaden år 1902 upplåtna området att tjäna till efter rättelse vid upplåtande av området till bebyggande av enskilda under de av Kungl. Maj:t och riksdagen bestämda villkor samt sedermera genom resolution den 26 mars 1908 jämväl fastställt ordningsstadga i avseende å områdets bebyggande. Under återopande av vad till stöd för nu ifrågakommande ansökning anförts samt under framhållande, att den plats, som efter den nu begärda avsondringen kvarstode såsom kyrkostad, syntes fullt tillräcklig för sitt ändamål, har Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkt bifall till ansökningen på enahanda villkor, som av Kungl. Maj:t bestämts i fråga om den genom beslutet den 2 maj 1902 medgivna upplåtelsen.

Kammarkollegium, som anbefallts att avgiva utlåtande i ärendet, har inhämtat yttranden av Sorsele församling och dess kyrkoherde ävensom kronofogden i orten, vilka samtliga tillstyrkt ansökningen, och för egen del, med bifogande av utdrag av vederbörande avvitringskarta, så vitt densamma avser kyrkostaden jämte omgivande delar av församlingens kyrkoherdeboställe, anført följande:

»Sorsele kyrkostad finnes icke i jordeboken upptagen. Någon ränta har, så vitt av härstädes förvarade handlingar kunnat utrönas, icke blivit vid avvitringen kyrkostaden åsatt.

Kollegium har icke något att erinra emot att jämväl nu ifrågakomna område varder utan avgäld till Sorsele kommun under äganderätt upplåtet under huvudsakligen enahanda villkor, som fastställts rörande det förut från kyrkostaden upplåtna området. Dock torde Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande, därest tilläventyrs någon del av området skulle vara för statens behov erforderligt, böra få sig ålagt att, innan plan för områdets bebyggande fastställes, höra vederbörande kommunikationsverk eller annan ämbetsmyndighet, som kan antagas vara i sådant avseende intresserad, för utrönande, huruvida tomt bör för något statens ändamål undantagas och sålunda utan ersättning av kommunen till staten upplåtas.»

*Departements-
chefen.*

I likhet med myndigheterna anser jag socknemännens framställning böra beviljas. Jag får därför, i anslutning till vad kammarkollegiet föreslagit och vad villkoren beträffar i närmaste överensstämmelse med riksdagens beslut år 1902, hemställa, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att ett å en av t. f. extra lantmätaren Harald Lidman år 1915 upprättad karta angivet och med bokstaven a utmärkt område om 4.715 hektar av den vid avvitringen inom Sorsele socken till kyrkostad avsatta mark må under äganderätt avgiftsfritt överlåtas till Sorsele kommun under villkor:

att å området må — med det undantag, som, på sätt nedan sägs, må för tillgodoseende av det allmännas behov finnas påkallat — av kommunen upplåtas mark under äganderätt åt enskilda för bebyggande mot de villkor, kommunen kan finna skäligt föreskriva, dock med iakttagande därvid att de, till vilka mark för nämnda ändamål av kommunen upplåtes, skola vara skyldiga att ställa sig till efterrättelse de stadganden, Kungl. Maj:ts befallningshavande i Västerbottens län kan finna skäligt meddela i avseende å områdets bebyggande, samt att ägare av redan å området uppförda byggnader skola äga företrädesrätt att för dem erhålla nödigt tomtutrymme mot löseskilling, som, därest överenskomelse om beloppet ej kan träffas, skall bestämmas av Kungl. Maj:ts befallningshavande;

att om ägare av sådan byggnad icke önskar begagna sig av lösningsrätten, han icke skall vara förbunden att avflytta förr än två år efter det ifrågavarande område upplåtits till kommunen, varförutom han, där sådant påkallas och förhållandena därtill föranleda, bör, efter Kungl. Maj:ts befallningshavandes beprövande, av kommunen erhålla skälig flyttningshjälp;

att, därest efter hörande av vederbörande kommunikationsverk eller annan ämbetsmyndighet, som kan antagas möjligen hava behov av mark inom området, Kungl. Maj:ts befallningshavande finner, att tomt bör undantagas för något statens ändamål, Kungl. Maj:ts befallningshavande skall vid fastställande av plan för områdets bebyggande meddela erforderliga föreskrifter därom, med skyldighet för kommunen att till kronan utan ersättning upplåta sådan tomt; samt

att kommunen må tillsvidare och intill dess annorlunda kan varda av Kungl. Maj:t bestämt, disponera för tomterna inflytande försäljningsmedel och tomtören till bestridande i första rummet av sådana utgifter, som finnas erforderliga för områdets behöriga ordnande, men eljest för åtgärder i ordningens intresse jämväl inom kyrkostadsområdet i övrigt.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar, skulle avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Eric Paulson.